

ΑΝΑΔΥΣΕΙΣ
ΜΝΗΜΗΣ

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ
ΒΥΘΙΣΜΕΝΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΜΟΡΝΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Α. ΓΚΟΥΜΑ

Ε.Μ.Π. ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2021, ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: Ε.ΜΑΝΤΖΙΟΥ

«Αναδύσεις Μνήμης»: Η περίπτωση του βυθισμένου χωριού Καλλίου της λίμνης Μόρνου

Ιφιγένεια Αναστασία Γκουμά - 26/05/2022

Διπλωματική Εργασία

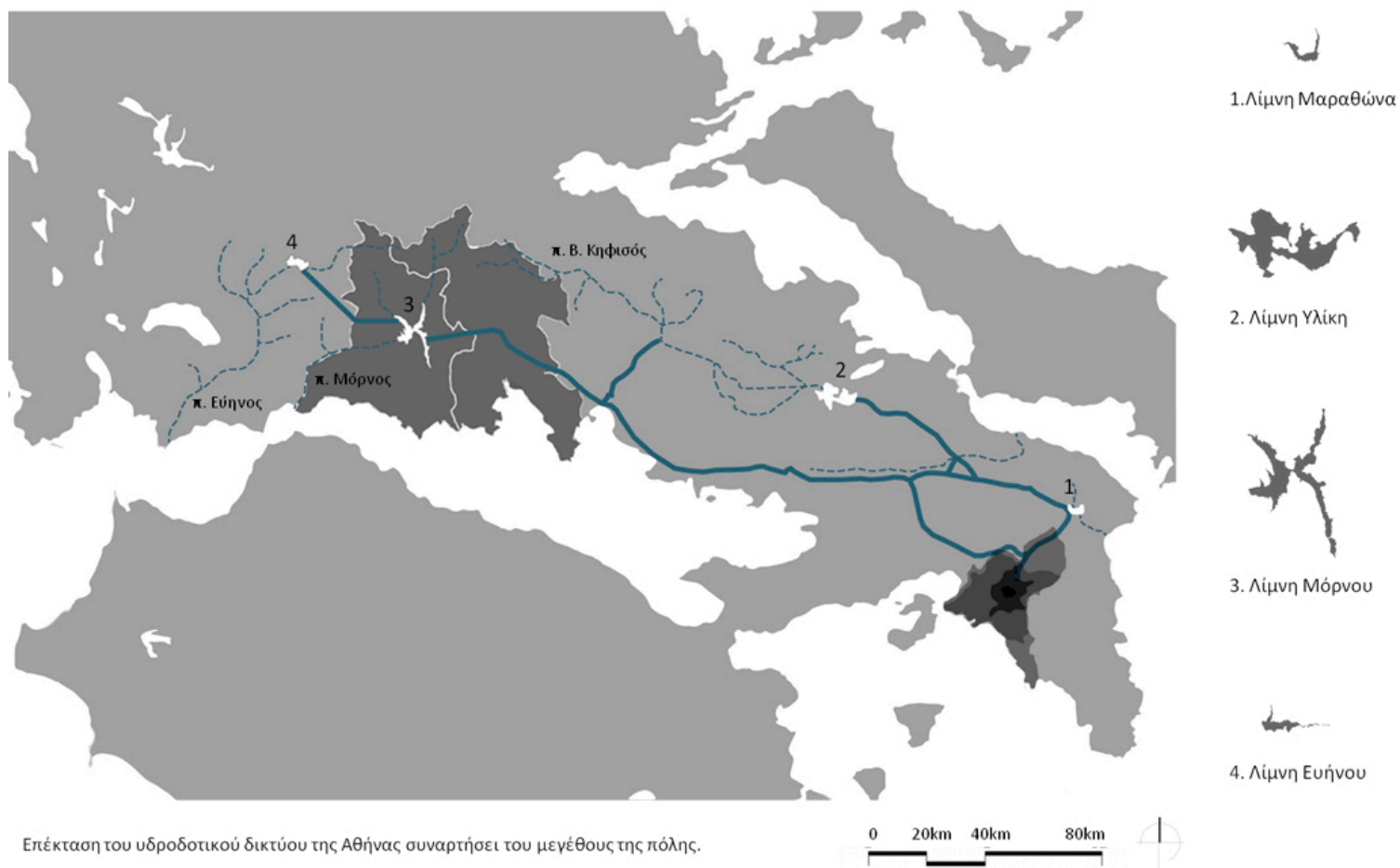
ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ: «Αναδύσεις Μνήμης»: Η περίπτωση του βυθισμένου χωριού Καλλίου της λίμνης Μόρνου.

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: Ιφιγένεια Αναστασία Γκουμά

Η παρούσα διπλωματική διαδραματίζεται στην τεχνητή λίμνη Μόρνου του νομού Φωκίδας. Μετά από σύντομο ερωτηματολόγιο, εξήχθη το συμπέρασμα ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού αγνοεί την αιτία της δημιουργίας της τεχνητής λίμνης και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτή πραγματοποιήθηκε. Με γνώμονα την ανάγκη της πρωτεύουσας για νερό, το 1979 ολοκληρώθηκε το φράγμα της τεχνητής λίμνης Μόρνου, βυθίζοντας όμως για πάντα στα νερά της το χωριό Κάλλιο (πρώην Βελούχοβο) και τις πρόσφατες ανασκαφές της Αρχαίας Καλλίπολης. Σε περιόδους ξηρασίας η στάθμη της λίμνης κατεβαίνει, φέρνοντας στην επιφάνεια τα ερείπια του παλαιού οικισμού.

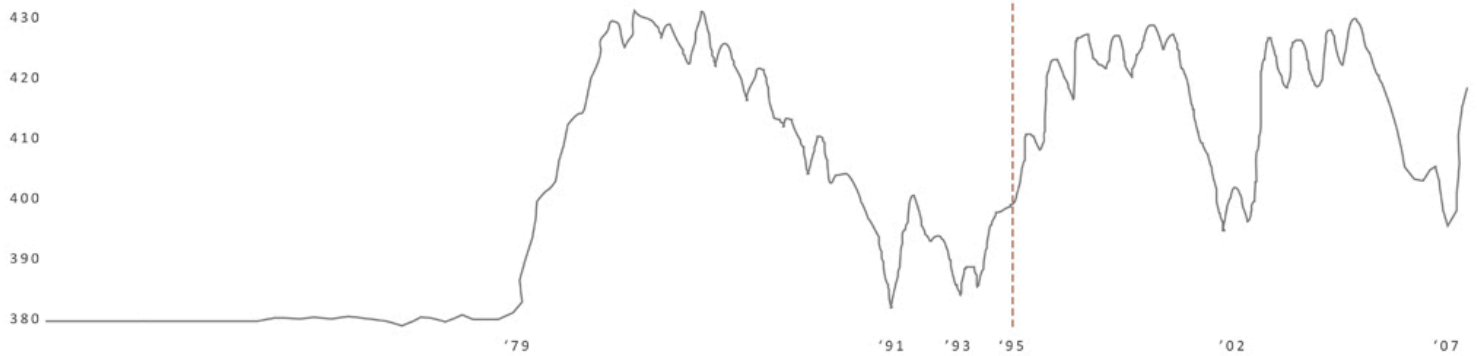

Η λίμνη βρίσκεται περίπου στο κέντρο του νομού Φωκίδας, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Πρόκειται για μια τεχνητή λίμνη, η οποία δημιουργήθηκε το 1979. Μαζί με τις λίμνες του Μαραθώνα (από το 1929), της Υλίκης (από το 1958) και του Ευήνου (από το 1995), ανήκει σήμερα στο υδροδοτικό δίκτυο της Αθήνας.

Η μέση ετήσια διακύμανση της λίμνης ανέρχεται στα 10 μέτρα. Το 1991 και 1993 σημειώθηκε ιδιαίτερα μεγάλη λειψυδρία στην περιοχή, με αποτέλεσμα η στάθμη της λίμνης να κατέβει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, φανερώνοντας τα περισσότερα ερείπια του παλιού χωριού.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ

«Και κανείς δεν αναρωτιέται πια τι υπάρχει κάτω από το νερό.

Σε λίγο θα πάψουμε να θυμόμαστε και τι υπήρχε.

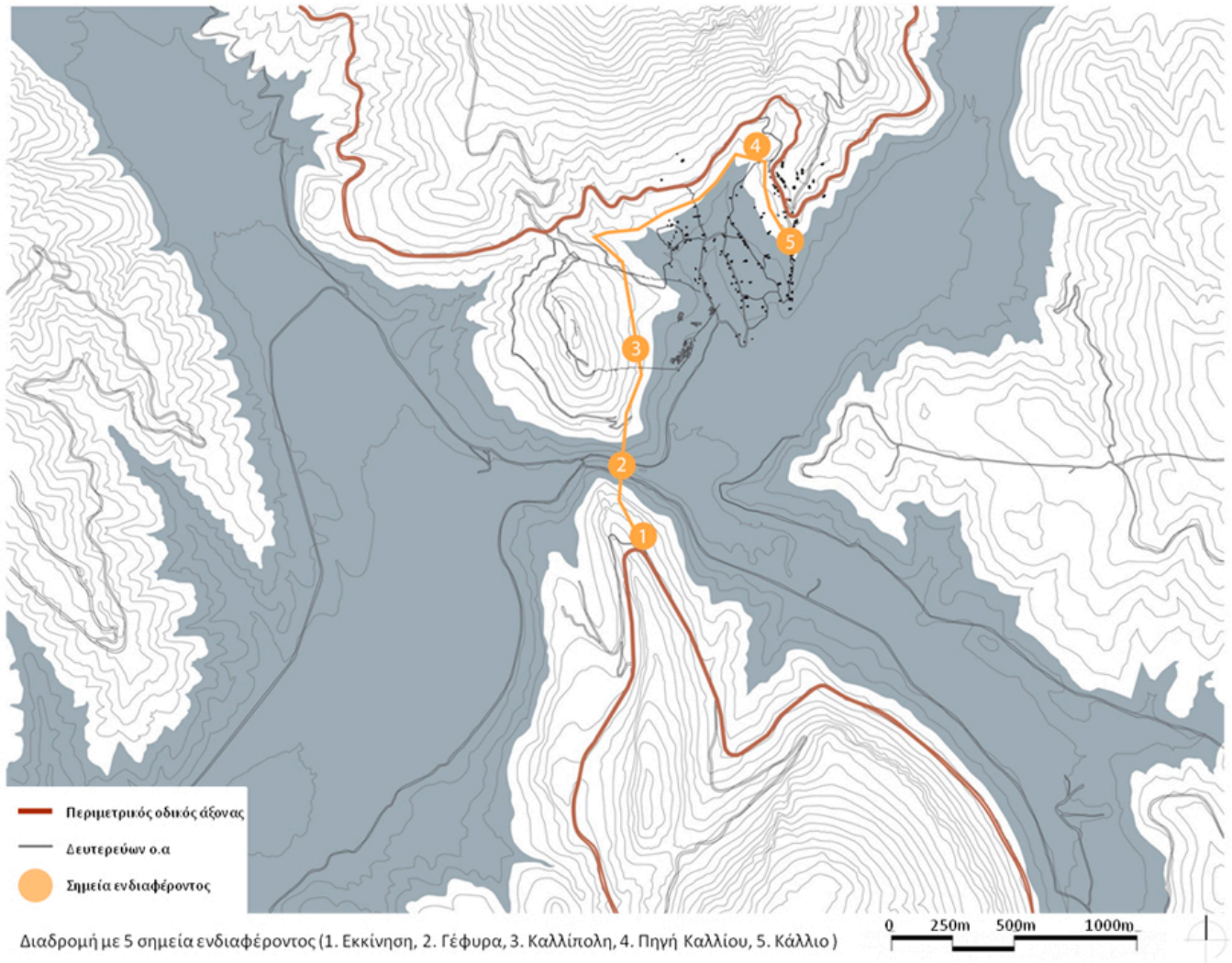
Κ όμως οι μνήμες είναι νωπές. Γιατί υπάρχουν ακόμα άνθρωποι που αγαπούν και θυμούνται...

κ η αλήθεια παραμένει εν βυθώ.»

Λιάνα Χ. Θεοδωράτου

«Η Νερομάννα της Αθήνας» Τόμος 1

Σκοπός της πρότασης είναι, σε πρώτο στάδιο, η δημιουργία μιας περιπατητικής και ποδηλατικής παρόχθιας διαδρομής εκπαιδευτικού χαρακτήρα με πέντε κόμβους για την Ιστορία του τόπου, η οποία ξεκινάει από το «Στενό» και καταλήγει στο χωριό Κάλλιο, διανύοντας απόσταση 3 χιλιομέτρων. Στο τέλος της διαδρομής προτείνεται η δημιουργία ενός Μουσείου - Δημόσιου χώρου για το νέο χωριό Κάλλιο, με στόχο τη διατήρηση της μνήμης του πρώην οικισμού. Διαμορφώνεται επίσης στην επιφάνεια της λίμνης μία εγκατάσταση με φωτεινές πηγές, οι οποίες αντιστοιχούν στα βυθισμένα ερείπια του οικισμού ακριβώς από κάτω. Η πρόταση, λοιπόν, απευθύνεται τόσο στο ευρύτερο κοινό για να γνωρίσει καλύτερα τον τόπο, όσο και στους παλαιούς κατοίκους του Καλλίου, ώστε να μην λησμονήσουν το παρελθόν τους.

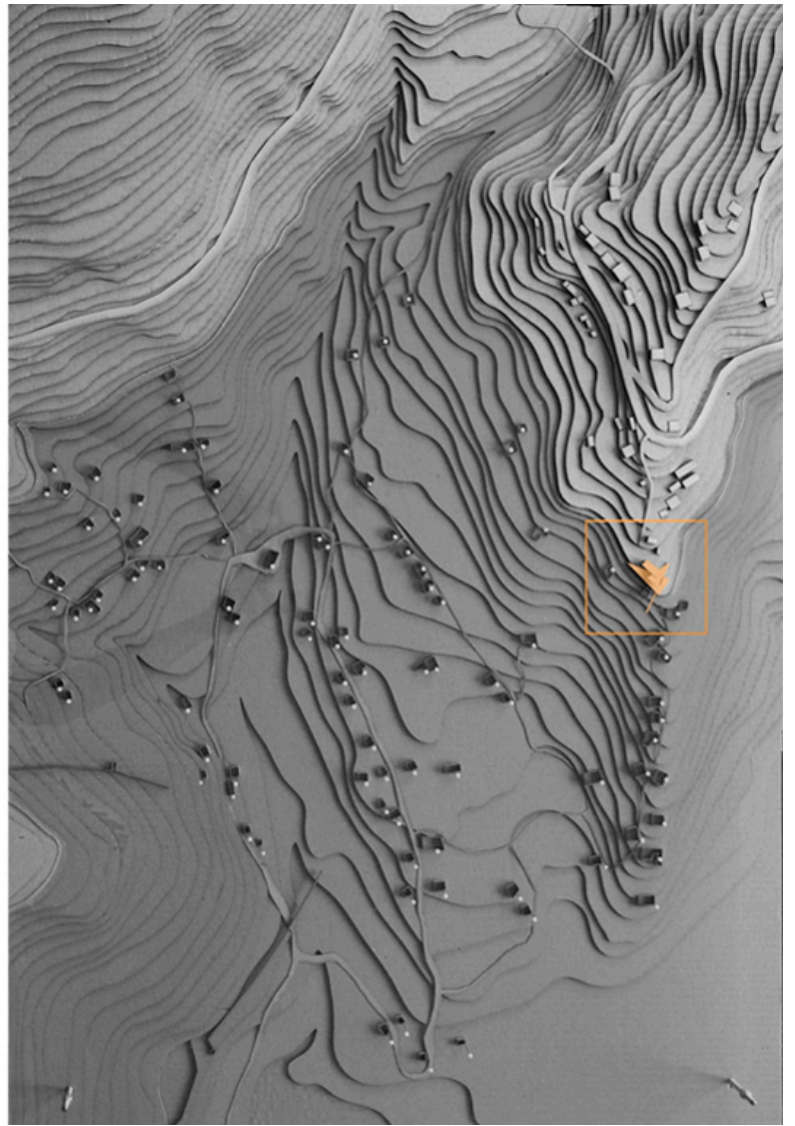

Ολόκληρη η εργασία αναπτύχθηκε έχοντας ως βασικούς άξονες τη Μνήμη και τον σεβασμό προς το τοπίο μελέτης. Για την εμβάθυνση του θέματος, επιλέχθηκε το νοτιότερο σημείο του ακρωτηρίου του Καλλίου, που βρίσκεται εκτός νερού.

ΓΕΝΙΚΟ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ

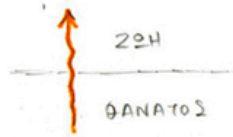
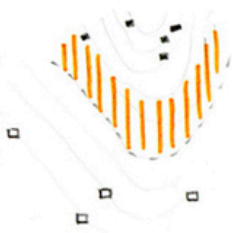
ΜΑΚΕΤΑ ΚΛΙΜΑΚΑΣ 1:1000

1. Έναψη στο Τοπίο -
Landscape Architecture.

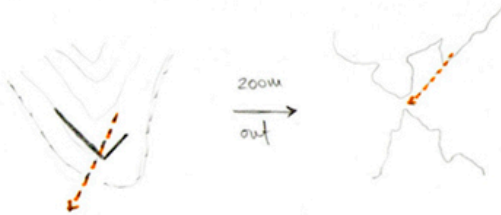

2. Ανάβεσα στον παλιό + νέο οικισμό.

Διηολο ζωής-θανάτου.

3. Οπτική φυγή προς το Στενό.

4. Διατήρηση Μνήμης πρώην οικισμού.

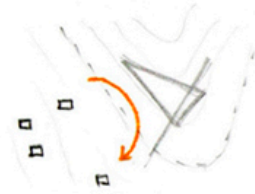
4α. Έναψη με το "νεκρό".

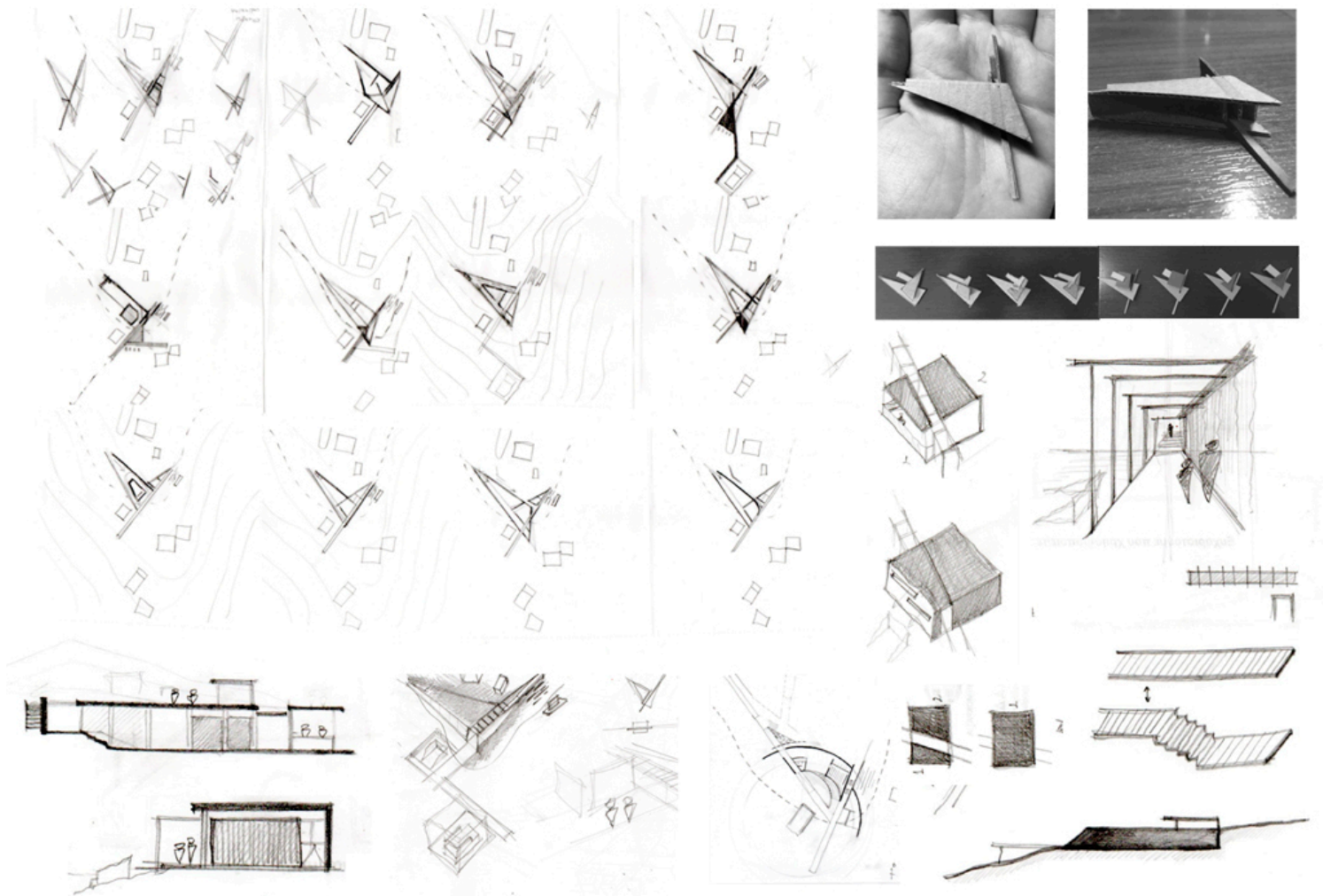
4β. Στα ίχνη του παλαιού δρόμου του χωριού.

4γ. Στροφή προς το βυθισμένο χωριό.
Εκπέταλμα ΝΑ προσανατολισμού

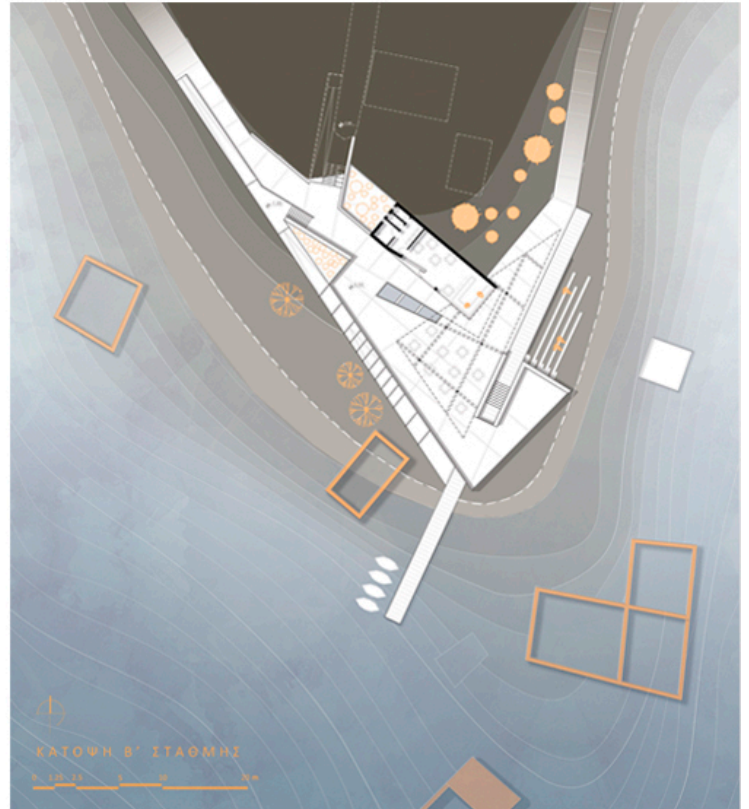
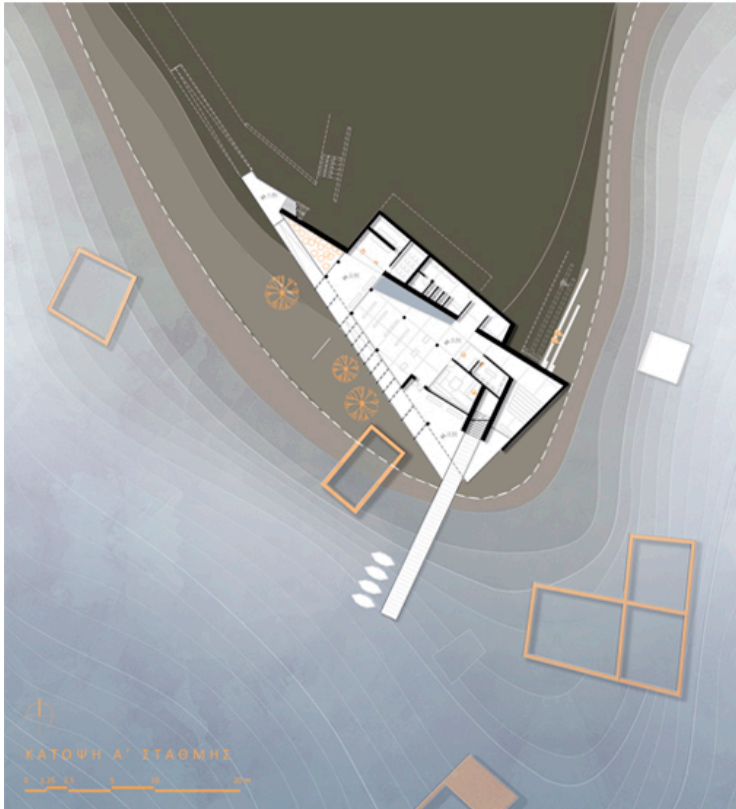

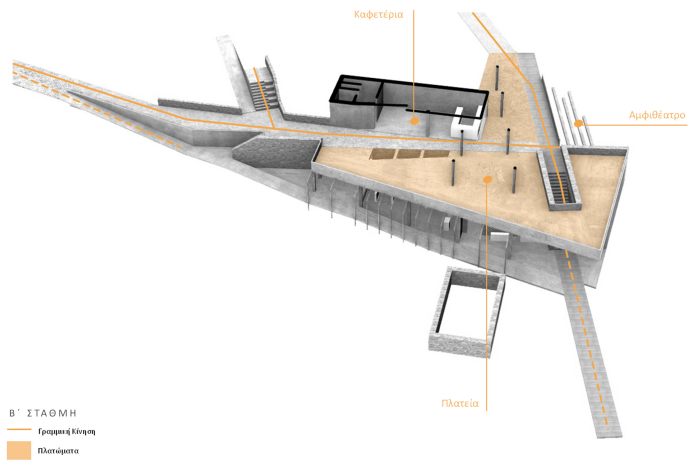
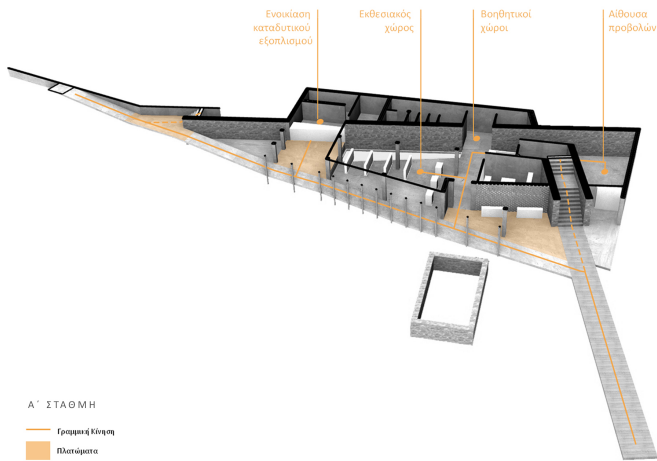

Στην άνω στάθμη της επέμβασης προτείνεται η δημιουργία μιας «πλατείας»-δημόσιου χώρου για το νέο χωριό, μιας και ένας τέτοιος λείπει. Σε αυτόν εκτονώνεται το νέο «καφενείο» του χωριού, προσφέροντας πανοραμική θέα προς τη λίμνη. Από τη νοτιοανατολική πλευρά της σύνθεσης, αναπτύσσεται ένα αμφιθέατρο με πλωτή εξέδρα που μπορεί να φιλοξενήσει συναυλίες ή άλλες εκδηλώσεις του χωριού.

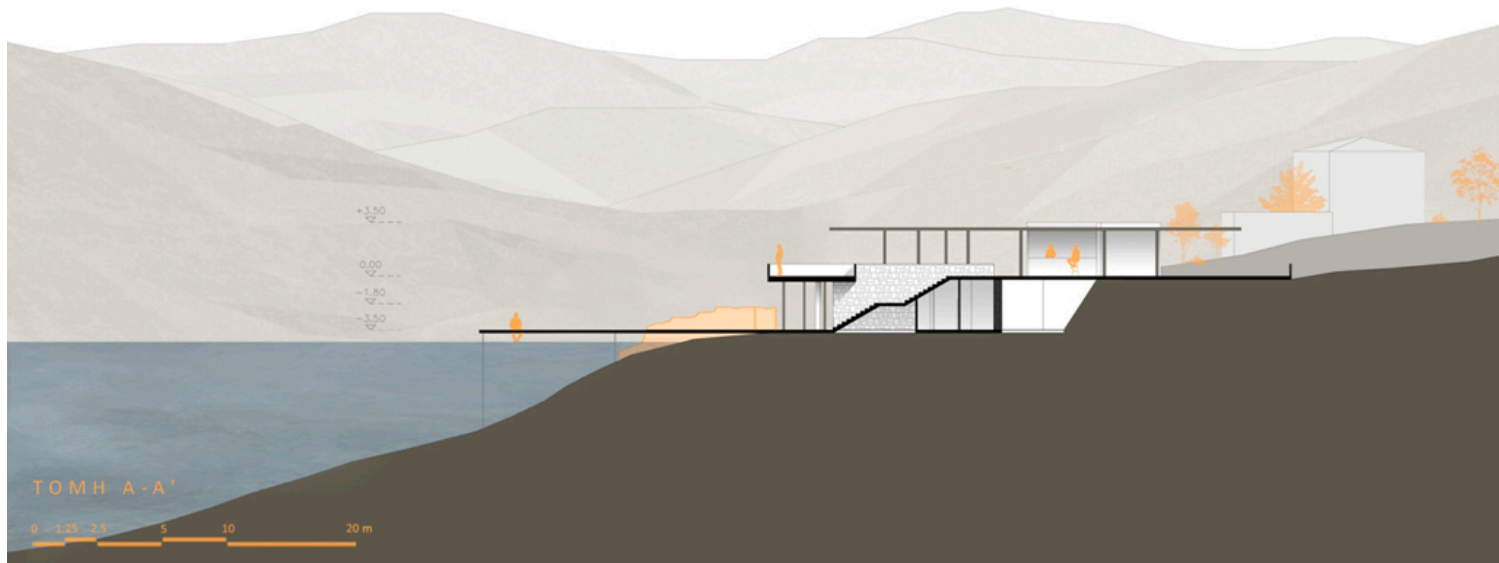
Στην κάτω υπόσκαφη στάθμη αναπτύσσεται ένας μουσειακός χώρος, με σκοπό τη διατήρηση της Μνήμης του πρώην οικισμού. Ο βασικός κλειστός χώρος προσφέρεται για εκθέσεις. Σε αυτόν εκτίθενται και τα ευρήματα από την Αρχαία Καλλίπολη. Ο επισκέπτης έχει επιπλέον τη δυνατότητα ενοικίασης καταδυτικού εξοπλισμού, για να περιηγηθεί και να μαγευτεί από τα ερείπια του βυθισμένου χωριού. Για τους λιγότερο θαρραλέους προτείνεται η περιήγηση μέσω βάρκας στην ατμοσφαιρική εγκατάσταση με τα λαμπάκια, στο Στενό και στο φράγμα της λίμνης.

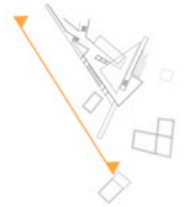

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΙΝΗΣΗΣ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ

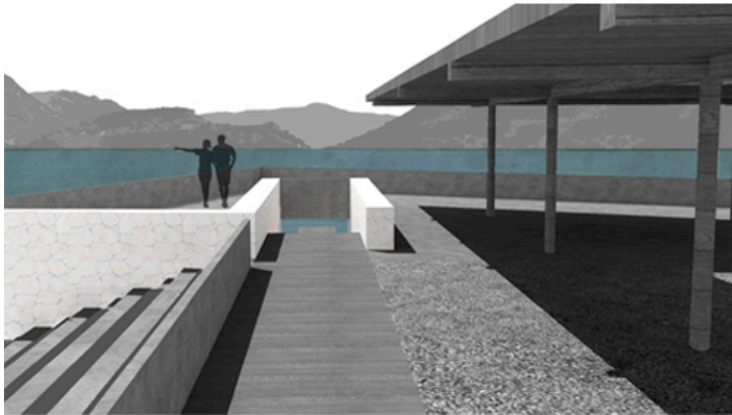

Η επιλογή των βασικών υλικών -της πέτρας και του ξύλου- έγινε καθώς πρόκειται για φυσικά υλικά που συμβάλλουν στην ένταξη στο τοπίο. Επιλέχθηκε πέτρα στις βασικές χαράξεις, όμοια με αυτή που χρησιμοποιήθηκε για την ανοικοδόμηση του πρώην οικισμού. Το εμφανές σκυρόδεμα, στον σκελετό του κτηρίου, μαρτυρά την αδρότητα που χρειάζεται η παρέμβαση. Μεγάλα ανοίγματα στον Νότο, με διαβαθμίσεις εισόδου φωτός, συσχετίζουν το εσωτερικό με το εξωτερικό και δίνουν οπτικό έλεγχο στον επισκέπτη.

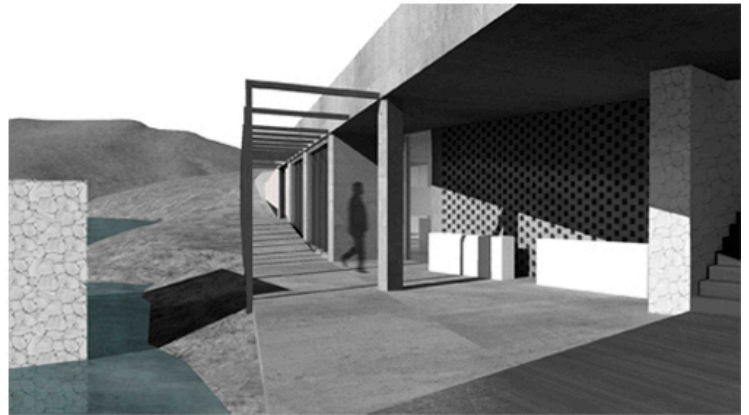

ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

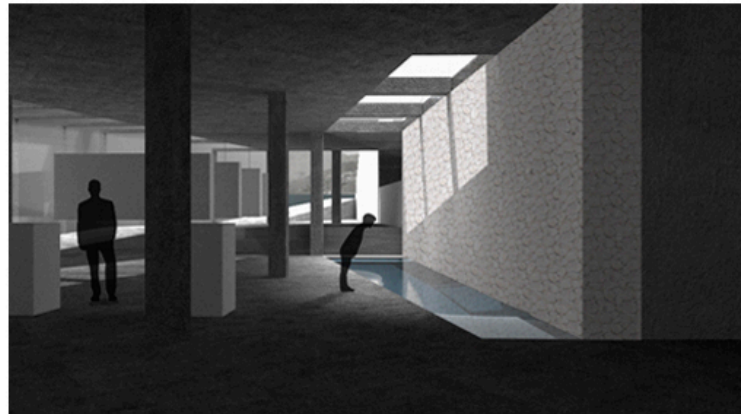
Άποψη προς το στενό.

Άποψη από την είσοδο στον εκθεσιακό χώρο.

Άποψη προς την πλατεία.

Εσωτερική άποψη του εκθεσιακού χώρου.

Δείτε ολόκληρη την εργασία στο: https://issuu.com/ifi_g1/docs/...